

ACC. N:R **M. 9925**: 1-22.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Gottfrid Wagnér*

Härad: *Albo*^{9.1-8} *Uppvidinge*^{9.9-10} *Östra*^{9.11-19} Adress: *Alunda*

Socken: *V. Torås* *Dädesjö* *Alunda* Berättat av: *olika personer, se*

Uppteckningsår: *1976* *Födelseår m. f. Mån. bld* *7.20-22* Född år *inne i saml.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bröllop och bröllopsleder. s. 1-22

Lu F. 52.

Brällor och brällorsseder.

När det var finare
brällor, förde sadem in bu-
ken i kyrkan.

Mormor mormor hade
bredda ringar. Slutet av 1700-
talet. - Början av 1800-talet
användes smala ringar.

När mormors mor för-
lovade sig, fick en ring.
Vid bröllopet fick hon också
en ring. De var av silver,
och försedda med ornament.
Dessa båda ringar lättes sena-
re samman. Mormor var född 1835.

Mormors mor samt hennes
mor vigdes i nationaldiöbst.

LwF. 52.

omkr. 1825.

Lånade ringar förekom icke.

Vid bröllof användes takduk. Liknande en julduk.

Päll förekom vid storbröllof. Den var av siden: rött, blått, gult eller grönt. Visserligen var den försedd med fransar, som voro förgyllda. Den bars av fyra hunda. Kvinnor dugg inte till pällbärare. Pällen hölls över brudparet, då brudmässan lästes.

Vid bröllopsmiddagen var placeringen följande:

Prästen och prästinnan hade främsta platsen.

Först bjöds brudparet

och sedan i nämnda ordning:
 Brudgummens föräldrar och
 därefter bryntens föräldrar,
 brudgummens syskon och
 sedan brudens syskon,
 brudgummens släktingar och
 brudens släktingar och
 därefter de övriga gästerna.

Brudfema låter hysa sig.

Under slutet av 1700-talet
 och början av 1800-talet
 användes sittande bord.

Vid bollsops middagen
 förekom skak, ostkaka,
 pästost, krynnast, spelt-
 kaka, frukt och gräddor, smör-
 bakelser, mandelspan.

Prästerna skulle skära stolen.

4

ACC. N:R M. 9925:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Under farfars tid-i
urshult - spelades stekarlåt,
då steken bars in.

Vid bröllopet samlades
till brudparet pengar i en
skål.

Mormor liksom mor vig-
des i svart sidenslänning.
Mor vigdes på 1880-talet.

Den rätta brudslänningen
är från tiden omkring 1900-talets
början.

Taväl mormor som
mor bar vid vigseln
mörkenbruna och tjena.

Kransen följde alltid bruden.

Den kallades Mariakrans
eller kyrkkrans.

5

ACC. NR. M. 9925: 5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bunden hade blommor i
handsen. Duketten var med till
viad med papper. Fämnarna
hade också blommor.

Det förekom, att de lände
budskearna från kyrkan.

Deräffarskyrkan hade
vid vigseln musikerna
utan skans.

Det berättas att då biskop-
mannen Tegnérs vigdes, hade
hon kända av lundens
den krona, som skulle
ha varit, hann inte
fråga till bröllopet.

Det var säkert, om
bunden hade något blätt
på sig. Om de bytte in

bara en tråd av denna färg
i hennes kläder, så blest
makarna olyckliga.

Det skulle vara pengar
i brudens skor, guld eller
silvermynt, ej ett blad ma-
karna fäthiga. Det var lycko-
pengar! - Påjaren av 1800-talet -

Prästhusen och präst-
dottarna brukade klä bruden.
Det ansågs att det bidrog
till, att det blev ett lyck-
ligt äktenskap. De brukade
klä bruden i hennes hem.

Det var mycket farligt,
om någon provade brud-
kronan eller vigselringen.
Bruden blev olycklig och

Den som provade blev också
olycklig.

Äppelträd och skalade
grannar rostas. Björkan
och i matsalen var
klätt med björkar. Björken
är brudträdet.

Brudkammaren klädes
med björkar i de fyra
hörnen samt med mycket
angblommor.

Bröllopsbordet pryddes
med blommor och blad.

Det var gästernas folk,
som stod för rekningen
av äppelträd.

Den äppelträd, som
stod närmast ingången

8

ACC. N:R M. 9925:8.

Till boningshuset hängde
en brudklona av vild-
grenar och lingonris.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

ACC. NR. M. 9925:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Brudgummen förde själva
in bruden i kyrkan.

Vigslingarna voro av
guld.

Ingen takkläddel före-
kom.

Vid bröllopsmiddagen
var det gänsk bord. Det
var stek, smörgärbord,
glass.

Efter middagen sjöngs en
psalm.

Ingen insamling före-
kom.

Bruden hade vit sylle-
kläddning, mytenbröna
och släja.¹⁾

¹⁾ Örnstämme gäller ett bröllop i
Fädersjö prästgård år 1905, då br. syttel vigs.

Deräffans moder¹⁾ klädde
alla brudar i socknan. De
brukade komma till präst-
gården. Brudarna klädde i
gästbarnet.

Preportar och bud-
gavarna restes vid bröl-
lopsgården.

Djörddragning före-
kom genom backen.
1900-talet.

1) fru Palmgren, maka till kyrko-
herde Wilh. Palmgren, Långsjö.

//

ACC. N:R M. 9925: //

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Brudparat vigdes ofta
i hemmet, antingen i för-
äldrahuset eller i grann-
gården.

Det var mest her-
skapsfolk, samt förmögat
bondfolk som hade kyrk-
bräde. Men det förekom
att enkelt folk vigdes
i kyrkan. Ofta förekom
vigsel i prästgården.

Vigselringar brukades
allmänt. Vid 1800-talets bör-
jan förekom vigselringar
av silver. Senare bara
vigselringarna av guld.

Appelkransens mbr som
vigdes år 1877, hade vigselring

av guld.

En enklare vardags-
ring användes. Guldringen
förvarades i en blylåd.
Ringen fick icke någon
vardagsring. Denna kläp-
tes i senare. Den räk-
nades icke som någon
gava. Det var därför
likgiltigt om mannen
köpte den ringen eller
om hustrun köpte den
själv. Det förekom att
kärna i ena kassan
repade gäsen, dels därför
att ringen blev utsliten
och dels därför att ringen
fappades under det grova

arbetet med såd, här
och dylikt.

Uppfostranens mor
var mycket noggrann med
att alltid ha sin på-
märkt. Guldingen fingo all-
tid på, då det gällde att
lämna hemmet för att be-
söka främmande, även om
det var väder. Vårslingen
var ett hederstreck
som berättade en kvinna
att vara mor.

Alla bröllopsgästerna
lämnade en gåva, brud-
skänk, till bruden.

Brudskänken överlämnades
auktionen dagen före eller

på bröllopsdagen.
 Någon insamling av
 pengar vid bröllopet
 förkom icke. De som
 ville ge pengar till
 bröllopet eller andra
 som deltog i arbetet
 vid bröllopet, lämnade
 pengarna direkt till
 personen i fråga.
 Lehar och Hans före-
 kom vid en del bröllop.
 Valeriet och Patti
 en spräckt fräsko
 under pungen för att
 få en dotter. Minnes
 här, man om denna sed
 verkligen förekommit

16

ACC. N:R M. 9925:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med arsky och benämndes
kona (e. st. k. kona).

Om en brud som var
barn, sådes, att hon hade
kronan på magen.

(Dessa uppgifter gäller se-
nare hälften av 1800-talet).

Resport och skalade
grana sattes vid
bröllopsgårdar.

Vid brudgummens hem
sattes också skalade
grana. Där anordnades
bröllopsdagens morgon
eft. k. t. d. a. r. p. d., en enkel
bjudning för de närmast
omkring brudgummens hem
boende bröllopsgästerna,

"utriare-öl"

vilka sedan åttotid
brudgumman till bröllops-
gården.

Samt på denna till-
ställning anger, att färd-
en från brudgummens hem
till brudens hem tidigare
företagits till häst.

Sedan att drag-
böck har icke före-
kommit här tidigare än
vid slutet av 1890-talet.

Sedan förskommen ännu.
Vid brökdraening
tillgår sk: En flack
mjötomar samlas på kväl-
len före andra lysnings-
dagen. De vittade en

markägare att få fälla
en större björk. Denna
sagas ned och släpas
sedan fram till bröllops
gården. Om de inte bli möt-
tagna, förkommer det
att björken lägges intill
prästhuguborn och delvis
på beten, och så avlägs-
na de sig. Om de bli
mottagna och få fraktering,
drages björken undan.
Då, som del av dem
som deltaga i björkdrag-
ningen ofta är berusade,
och uppföra sig oanständigt,
är det många som

19

ACC. N:R M. 9925:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

anses denna red Ma
en dum osed.
Då det är känt
att folket i bröllops-
gårderna äro mera all-
varliga och sakna in-
tryck för ett dylikt
besök brukar ingen
björkdiagnos förelämnas.

20

ACC. N:R M. 9925: 20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid ett bröllop å 1920
— det var en skolförare
som gifte sig — hade
de samlat ihop ett
flertal väckare och
dragit upp dem och ställt
dem, så att de skulle ringa
vid olika tider och så
hade de gjort under dem
på olika ställen i bud-
parats sovrum. Fram på
natten blev det gånge på gånge
och sen i rummet. De bud-
gummen försökte att få
hålla på väckarna, men
det lyckades inte med alla.
Det var ett, som var ställt
på kakelugnen uppe vid taket.

21

ACC. N:R M. 9925: 2/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Brällasgården dekorerar
med äppel.

Trune ~~stänger~~ reser och
dekorerar med ekblor. I äre-
orten samt i Vraunda
håusa av ängsblommor.

Dessa arbeten utföres
av ungdomarna i byn.

Skudgrannar äro säll-
synta.

När ber. och hans maka
skulle lämna Brällasgården
och resa till S. Holberga
prästgård, hade ungdomarna
i bilen där de nygifta skulle

22

ACC. N:R M. 9925: 22.

äka, plackat in ett an-
tal gamla galascher,
och efter bilen hade de
buret en liten barn-
vagn. Detta observerades
av de åkare, och så
gick barnvagnen bli-
stvar.
ju 1932.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV